

Josep Fontana /// «Vaig tenir uns mestres que em van fer veure que la Història no era allò que m'havien volgut posar al cap en el batxillerat»

¿Us considereu hereu d'uns mestres?

El primer dels meus mestres va ser Ferran Soldevila, que em va fer veure que la història no era allò que m'havien volgut fer entrar al cap durant el batxillerat. Soldevila era un home que venia de l'exili i que va ser una alenada en la foscor del franquisme en què vivíem. El segon va ser Jaume Vicens Vives, que era un home convençut que la ciència històrica era útil per servir el país. I això en aquells anys tenia sentit. I el tercer va ser Pierre Vilar, amb el qual pensàvem que, si la història no serveix per ajudar la gent, no serveix per a res. Vilar proposava que la feina de l'historiador era ajudar la gent a «pensar històricament».

¿L'historiador, té un perfil concret?

No crec que hi hagi cap mena de decàleg que obligui algú que es dediqui a l'ofici d'historiador a adoptar unes línies concretes d'activitat, i menys a adoptar unes postures deter-

"El tancament cada vegada més gran de la inversió en serveis socials afecta molt durament la universitat i és una dinàmica que la porta cap a un futur molt perillós."

minades davant de la societat, davant del món. Hi haurà tanques menes d'historiadors com professionals que triïn utilitzar el coneixement històric i les seves eines de treball per actuar. Suposo que el resultat depèn de la mena de ciutadà que s'és, perquè a part de ser historiador, estàs compromès amb el món en què vius.

Els historiadors no som gent que descobrim la veritat i hem d'anar a predicar-la perquè la gent se la cregui. La nostra funció és estimular la gent perquè pensi pel seu compte en un món en què, sobretot, el pes de les conviccions és molt més gran que el pes dels raonaments. Parlem d'un món en què el paper de la racionalitat és relativament petit, restringit. La funció de l'historiador és estimular la gent, punxar-la perquè pensi pel seu compte.

¿La Història no ens dóna cap lliçó, cap esperança?

Si hi ha alguna cosa esperançadora en el món és que, efectivament, hi ha una mobilització de protesta generalitzada que és un signe de salut col·lectiva. Hi ha gent que es manifesta contra un futur que no li ofereix cap possibilitat d'encaixar en una vida normal. Els estudiants ho fan contra l'encariment i la degradació de l'educació. Hi ha grups que protesten contra l'atur i contra els desnonaments. Els metges protesten contra la privatització de la sanitat. De mobilitzacions, n'hi ha a tot el món: els moviments camperols són cada cop més importants i reclamen la propietat de la terra i la sobirania alimentària a l'Amèrica Llatina, a l'Àfrica i a l'Àsia del Sud. Quin és el problema? Que, mentre són moviments aïllats, el sistema ho té molt fàcil per contenir-los i reprimir-los. Si prenguessin consciència que tot allò de què protesten deriva d'un mateix focus que el causa... si fossin capaços d'unir-se...

Fa uns anys es deia que mentre els joves anessin a Madrid o Barcelona per protestar, i els seus pares votessin Convergència o el Partit Popular, no passaria res. Ara ho veig més complex, perquè els pares també protesten. És evident que, quan una situació es fa insostenible, com a mínim caldria emprendre mesures d'urgència per remeiar el més necessari, per evitar que s'acabessin de desmuntar els drets col·lectius de l'estat del benestar i recuperar el que es pugui recuperar... Però per canviar realment les coses cal que hi hagi un projecte alternatiu coherent, que ara no hi és. Com que no hi ha un partit capaç de fer plantejaments d'aquesta mena i fer-los entendre, i entendre'ls entre la gent... es produeixen les situacions de manca de credibilitat en el sistema polític tal com està establert.